

DRIKKEVANN FRA «FAMILIEGRAVEN»? ?

Urolig mage i morges? Kanskje var det rekene du spiste i går? Men det kan like gjerne være vannglasset du drakk før du la deg, mener Opplysningsutvalget for Vann- og avløpsnett (OVAL), et utvalg som i en årrekke har arbeidet for å forbedre vann- og avløpsnett her til lands.

Nordmenn har en klokkeretro på at norsk drikkevann – rett fra krana – alltid er det mest helsebringende de kan forestille seg. Rent norsk vann fra ren norsk natur er nesten som medisin å regne!

- Men slik er det nødvendigvis ikke. Kvaliteten på springvannet varierer kraftig fra kommune til kommune, hevder OVAL. Renseanleggene for drikkevann er så ulike – det er også kildene for drikkevann. Og ikke minst: Rørledningene som bringer drikkevannet fra kilden til vannkrana er av svært varierende kvalitet. Når det oppstår brudd eller undertrykk i vannrørene, kan kloakk bli suget inn i rørene.

DÅRLIGE VANNRØR

Minst 20% av vannrørene her i landet ble lagt ned i en periode da rørkvaliteten og anleggsarbeidet ofte var dårlig. Utskiftning og utbedring av vann- og avløpsrør er kraftig forsømt i svært mange kommuner. Gjennomsnittlig utskiftning av drikkevannsrørene har ligget på rundt 0,6% i mange år. Det betyr at det vil gå 160 år før dagens rør er skiftet eller utbedret hvis denne utskiftingstakten hadde blitt varig. Et gammelt og dårlig vannrør lekker rent vann ut gjennom sprekker og brudd. Ofte forsvinner halvparten av vannmengden på veien fra kilden til kranene. Forurensning vann og kloakk kan komme inn i rørene gjennom de samme sprekkene.

- Nå er det dessverre også slik at vannrør og avløpsrør/kloakkrør veldig ofte ligger side om side nede i bakken. I rørbransjen kalles slike ledningsgrøfter «familiegravene». Kloakkrørene er enda dårligere vedlikeholdt enn drikkevannsrørene. Særlig dårlige er de gamle betongrørene fra før 1970 – og det er mange av dem! Det betyr at det lekker fra kloakkrørene – forurensning som enkelt finner veien inn i drikkevannsledningene som ligger ved siden av, når disse blir trykkløse pga. reparasjon, brudd eller undertrykk, slår OVALs leder Torbjørn Vik fast.

«STATE OF THE NATION»

RIF – Rådgivende Ingeniørers Forening som representerer ingeniører

og foreninger innen de ulike fagområder her i landet - fra jernbane og offentlige bygninger til vann- og avløpsnettverk, utarbeider regelmessig en «State of The Nation» rapport som tar for seg landets infrastruktur og gir bedømmelser av tilstanden. Den siste rapporten er fra 2015 og der får drikkevannsnettet karakter 3 på en skala fra 1 til 5. I Norge har vi 1100 vannverk som til sammen har 44000 kilometer med vannledninger. Det tilsvarer jordas omkrets ved ekvator. Ledningsnettene har iflg. RIF betydelige lekkasjeproblemer. Mer enn 30% av drikkevannet forsvinner på veien fra drikkevannskilden til forbrukernes vannkraner. Mye av dette vannet havner i avløpssystemet. Det er beregnet at over 60% av det vannet som tilføres renseanleggene, er såkalt «fremmedvann» som ikke kommer fra husholdningenes avløp. Dermed overbelastes renseanleggene med påfølgende skader på miljøet.

Rapporten slår fast at det trengs en kraftig opprustning av ledningsnettene både for å avverge drikkevannsfurensning og for hindre miljøskader. De klimaendringene vi ser i dag, vil øke i omfang og føre til belastninger som dagens avløpsnett ikke vil makte å håndtere, mener RIF.

«HALVE BERGEN» PÅ DO

Ved dramatiske ledningsbrudd vil myndighetene skru av vann tilførselen og advare mot drikkevannskvaliteten. Men de mange tusen små lekkasjene er det ingen som har full oversikt over og derfor heller ikke kan advare mot. I tillegg kan det oppstå bakterieangrep av ulikt slag i selve drikkevannskilden eller i renseanleggene – slik det for noen år tilbake skjedde i Bergen da en stor del av innbyggerne ble til dels kraftig syke.

Vik i Oval understreker at han på ingen måte vil fraråde folk å drikke vann fra springen, men heller prøve å få de folkevalgte i kommunen til å fokusere sterkere nettopp på VA og vannkvalitet. Regjeringen har nettopp utarbeidet en «nasjonal målsetting» der det skal skje en utskiftning på minst 2% av ledningsnettene for drikkevann årlig, inntil det dårlige nett er skiftet ut. Det er et langt skritt i riktig retning!